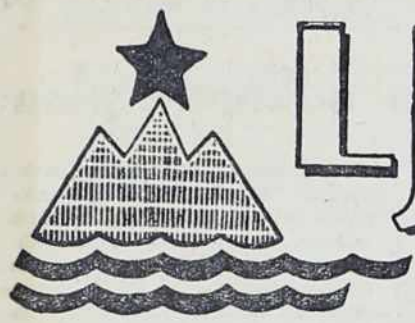

LJUDSKI Glas

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA OB MURSKO SOTOBO

Uredništvo in uprava: M. Sobota,
Okrajni komite KPS — Ček. račun:
Narodna banka Murska Soba šte. 641-906-030 — Naročnina: Celoletna
din. 100 —, polletna din. 50.—, četrtletna din. 25.—

Štev. 37 — Leto II.

Murska Soba, 14. septembra 1950

Cena 3 din

Ali res v soboškem okraju odkup dobro poteka?

Čeprav odkup v mursko-soboškem okraju še vedno zavirajo razne napake, kot je na primer nepravilno postopanje bodisi uslužbencev odkupnega podjetja, bodisi članov krajskih ljudskih odborov, ki polagajo te naloge premalo pažnje, so vendar odkupne naloge letos časovno in količinsko mnogo boljše izpolnjene, kot prejšnjega leta.

Najboljše poteka odkup mesa

Velik delež k temu so vsekakor prinesle pravilno in pravočasno izdane odločbe o višini obvezne oddaje posameznim kmetovalcem. Dobro odkup mesa pa je delno tudi posledica suše, ki je uničila doberšen del krme in kmetje nimajo s čem prehraniti živino. Letni plan odkupa mesa je izpolnjen s 60%. Mesečni plan za avgust pa je visoko presežen. Ker obstoja v okraju nevarnost, da bi se stalež živine vsled pomanjkanja krme zmanjšal, okrajni ljudski odbor v kolikor je le mogoče, preprečuje prosto prodajo živine. Krajevnim ljudskim odborom pa svetuje, da oddajo kmetje, posebno oni z manjšimi obveznostmi po eno glavo živine za več gospodarstev, in se potem medsebojno sporazumejo za razliko v ceni.

Kaj je za storiti, če v prihodnjem letu teža živini pade?

Če bodo kmetje v Prekmurju po opravljenih jesenskih delih živino, ki ne bodo mogli preko zime oddržati, prodajali, je okrajni ljudski odbor v Murski Soboti že stopil v zvezo z republikanskimi oblastmi, da bi skupno rešili to perečo vprašanje. Kajti, če bodo kmetje prisiljeni živino prodajati, jim prihodnja leta bo mogoče izpolnjevati odkupnih nalog, saj bi teža živine s tem v Prekmurju občutno padla. Okrajni ljudski odbor v Murski Soboti je zato izdelal predloge, da bi se po možnosti ta živina od kmetov letos odkupila na račun obvezne oddaje za prihodnje leto in bi se meso v tovarni mesnih izdelkov v Murski Soboti bodisi konserviralo s pomočjo zmrzovanja, ali pa bi se predelalo v konzerve.

Najboljši v oddaji maščob so kmetje iz Križevca in Prosenjakovca

Slabše poteka v okraju odkup maščob. Čigar plan je izpolnjen komaj z 20%. Sicer je res, da leži težišče odkupa maščob v Prekmurju pretežno na zadnjem četrtletju, vendar bi bilo dozdaj odkupljeno več masti, če bi kmetje pravočasno dobili odločbe o višini obvezne oddaje v roke.

Zelo dobro so se lotili odkupa maščob kmetje v Križevcih in Prosenjakovcih, kjer so letošnji plan odkupa masti že izpolnili. V Križevcih so se kmetje na zboru volivcev pogovorili in so tisti, ki imajo trenutno dovolj masti, oddali tudi za tiste, ki je sedaj nimajo. Ti kmetje bodo mast v zimski, ko bodo zaklali prašiče, vrnil Okrajni ljudski odbor v Murski Soboti poskuša igrati kmeti do tega, da bi sedaj v septembru oddali čim več mršavih prašičev, katere bi bilo mogoče do zime v državnihpitališčih soltati.

Ljudska oblast bo morala resneje nastopiti proti onim, ki zamenjujejo žito za sadje!

Tudi odkup žita poteka slabše kot se to kazali prvi rezultati. Ker pa se že številne vasi svoje obveznosti v celoti izpolnile, bo morala ljudska oblast proti onim, ki namerno zadržujejo odkup, resneje nastopiti. Kmetje iz Lipovca so takoj po mladenki presegli plan odkupa za 2 odstotka. Vendar je tudi med njimi nekaj spekulativcev, ki še čakajo z oddajo. Da pa je žita v Prekmurju dovolj, pričajo velike količine moka iz Prekmurja na mariborskem in ostalih trgih. V Lončarovcih in Rakičanu pa so kmetje celo zamenjali žito za sadje, čeprav svojih obveznosti do skupnosti še niso izpolnili.

V Prekmurju se je že tudi začel odkup zgodnjega krompirja

Iz mursko-soboškega okraja ga je samo v prvih dneh septembra bilo odposlanih preko sto vagonov. Zaradi velikega nesorazmerja letošnjega pridelka krompirja, pa bodo okrajni ljudski odbori in krajevni ljudski odbori morali posvetiti pravilni obremenitvi posameznih vasi vsakega. Saj je v nekaterih krajih, kot na primer v Predanovcih in v nekaterih vaseh na Goriškem letošnji pridelok krompirja nadpovprečno lep, dočim ga je po drugih vaseh suša popolnoma uničila.

Kje so vzroki, da ni dovolj mleka?

Mleka je v mursko-soboškem okraju odkupljenega sicer že preko 80 odstotkov od letnega plana, vendar je z ozirom na to, da se bliža jesen, premalo. Dotok mleka bo sedaj vedno manjši. Delni vzrok za slab odkup mleka je tudi nepravilen odnos odkupnega podjetja v Murski Soboti do kmetovalcev, katerim po

Kdo bo več vpisal za drugo ljudsko posojilo?

V radgonskem okraju so člani KDZ tekmovali, kdo bo vpisal večjo vsoto drugega ljudskega posojila. Najboljši zglede zadružnikom je dala partizanska vdova Pešl Ana, ki je prišla med prvimi na sedež komisije in vpisala 10.000 dinarjev. Tudi zadružnik Stigar Franc je vpisal 6000 dinarjev. Čeprav ima sedemčlansko družino, ob vpisu je izjavil, da bo do zadnjega dneva vpisovanja vpisal še večjo vsoto. Predsednik zadruge v Stogovcih je vpisal samo 2000 dinarjev, čeprav so vsi zadružniki mnenja, da bi lahko prispeval najmanj 10.000 dinarjev, saj ima shranjeno lepo vsoto denarja.

Tudi ostali kmetje v Stogovcih ne zaostajajo. Balagač Alojz mali kmet, je med prvimi prišel na vpisno mesto in vpisal 6000 dinarjev. Nasprotno pa je njegova bogatejša sosedka Novak Pavla vpisala samo 2000 dinarjev ljudskega posojila, čeprav jo vaščani poznajo kot premožno ženo.

Pri vpisu ljudskega posojila so v Stogovcih najboljši Gobec Jože, obrtnik, ki je kljub številni družini vpisal 10.000 dinarjev posojila. Zadružnik Novina Karel, ki ima petčlansko družino in živi od mesečne plače, pa se je obvezal za 6000 dinarjev. Čepnjak Jakob cementar z 9člansko dru-

žino, je vpisal 4 tisočake, a uslužbenec Larzut Leopold pa 3000 dinarjev itd.

V Apačah pa je Cesar Ana posodila gasilskemu društvu vsoto 80.000 dinarjev za organizacijo veselice — pri ljudskem posojilu pa noče ničesar prispevati, čeprav so ji ga dli denar že vrnil. Njen mož Franc je pred kratkim našel pod blazino 84 tisočakov, katere Cesarjeva ljubosumno skriva pred njim in ostalo družino. Ko je prišla krajevna vpisna komisija na njeno stanovanje, ji je Cesarjeva odločno zabrusila: »Ne dam ničesar, ker nimam niti pare.

Sramotno nizko vsoto 1500 din je vpisal tudi Kičan Ivan, ki poseduje 15 ha zemlje. Po mnenju Apačanov bi lahko posodil najmanj 20 tisočakov. Grin Ivan iz Stogovcih je vpisal malo več in sicer 5500 dinarjev, toda zmožen je prispevati desetkrat več in bi tudi lahko vpisal, če bi v sebi našel dovolj državljske zavesti. On poseduje okrog 20 ha zemlje in v hlevu ima lepo število goveje živine in svinj. V Apaški KDZ se zadružnik Urtin Rudolf ni izkazal, saj ni vpisal niti dinarja ljudskega posojila, čeprav je lansko leto prodal precej lesa v prosti prodaji.

Ljutomerski zadružniki bodo morali pohiteti z oddajo žita

Odkup žita je v privatnem sektorju Ljutomerskega okraja v glavnem zaključen. Kmetje so z malimi izjemami izpolnili svoje dolžnosti. Je pa tudi nekaj taktih, ki so pripeljali sretljivo žito, katerega odkupno podjetje ni moglo prevzeti. Križan Karel iz Selišč, Senčar Alojz iz Slabincev in Mikl Alojzija iz Slabincev so pripeljali slabo žito, pomešano z grahovko in drugim semenjem poljske zeli.

Pohvalo zaslužijo kmetje iz KLO Bučevci, ki so presegli oddajo žita za dva odstotka, na Razkrižju za 14 odstotkov, pri Tomažu pa so oddali za devet odstotkov več pšenice, a pri Miklavžu za dva odstotka itd.

nekaj mesecev ne izda za oddano mleko niti denarja niti bonov.

Več pozornosti odkupu sadja!

Letošnji pridelok sadja je v Prekmurju kar zadovoljiv. Sicer zaradi močne okužbe po kaparju ne pride mnogo sadja v poštev za izvoz, bo ga pa dovolj za domači trg. Naloga odkupnega podjetja je, da pokaže pri odkupu več prožnosti in bo nujno treba preprečiti, da se bodo lepa jabolka uporabljala za predelavo v jablčnik.

Slabše pa je z odkupom v zadružnem sektorju. Čeprav se od njega pričakuje, da bo nudil zgled privatnemu (na žalost v Ljutomerskem okraju ni tako). Edina zadruha, ki je do 2. t. m. izpolnila plan oddaje, je KOZ v Savcih, ki je namesto 4.710 kilogramov, oddala 4.921 kg žita.

Prav slabo so izvrševale odkup KOZ iz Lukavcev, ki je med najmočnejšimi zadrugami v okraju, a je doslej oddala samo okrog 25.000 kg, čeprav bi morala oddati skoraj štirikrat toliko. Je pa še več KOZ, ki niso dosedaj oddale niti kilograma žita. Med te spada tudi KOZ Veržej in Krapje. Prva je pripeljala na odkupni center moko, že zato hlo žito, druga pa stari žitni pridelok, ki je bil snetljiv in nesposoben za oddajo. Obema KOZ je odkupno podjetje v Križevcih zavrnilo pripeljano žito zahtevo, da pripeljeta boljši pridelok. Odbornik KOZ Krapje torej Cimerman je celo na vprašanje ravnatelja odkupnega podjetja dejal, da je pustil doma za svojo uporabo boljši pridelok, kot pa ga je pripeljal na odkupno mesto.

tem se zrcali neodgovornost nekaterih zadružnih vodstev in posameznih odbornikov do obveznih od-

Nadaljevanje na 2. strani.

Kmetje murskosoboškega okraja že sprejemajo odkupne plane za 1951 leto

Preko šestdeset kmetov je pazljivo poslušalo člana Okrajnega izvršnega odbora, ki je govoril o odkupnih nalogah za leto 1951. Večina je držala v rokah beležnice, v katere so si zapisovali najvažnejše podatke. Veaka stvar jih je zanimala. Kako tudi ne! Ko se bodo vrnili z zasedanja okrajne skupščine na svoje domove, jih bodo kmetje spraševali za prav vse podrobnosti. In članu okrajnega ljudskega odbora bi bilo hudo nerodno, če ne bi znal kmetu pravilno odgovoriti.

Ko se je Pišta vračal z zasedanja okrajne skupščine, je na poti od Murske Sobotice proti domu marsikaj premišljeval. Niso mu šle iz glave besede predsednika okrajne

(Nadaljevanje s 1. strani)

skupščine, ki je govoril o odkupnih nalogah za leto 1951. Večina je držala v rokah beležnice, v katere so si zapisovali najvažnejše podatke. Veaka stvar jih je zanimala. Kako tudi ne! Ko se bodo vrnili z zasedanja okrajne skupščine na svoje domove, jih bodo kmetje spraševali za prav vse podrobnosti. In članu okrajnega ljudskega odbora bi bilo hudo nerodno, če ne bi znal kmetu pravilno odgovoriti.

V Ljutomerskem okraju že odkupujejo sadje

Odkup sadja in zelenjave, ki ga vršijo KZ, precej dobro napreduje. Odkupno podjetje v Ljutomeru je do konca avgusta odkupilo 36 vagonov jabolk in hrušk, preko 42.900 kg zdravih zelišč, pa tudi plan odkupa zelenjave in sočivja so presegli. KZ tekmujejo med seboj, katera bo odkupila več sadja in zelenjave.

KZ Razkrižje, Ljutomer, Cezanjevci, Tomaž in Savci so najboljši pri odkupu sadja, v Cezanjevcih, Ljutomeru, Veličanah in Križevcih pa so se dobro obnesli pri odkupu zdravih zelišč. Okrajno kmetijsko posvetstvo v Podgradju je letos pridelalo precejšnje količine povrtnin in jih oddalo odkupnemu podjetju za preskrbo mestnega in industrijskega prebivalstva.

planske komisije, ki je znal na skupščini odbornikom tako preprosto, pa vendar prepričljivo prikazati naloge, ki so jih dolžni prekmurski kmetje v prihodnjem letu izpolniti. Govoril je o tem, kako bo odslej le od kmetov samih odvisno, kako si bodo znali urediti svoje gospodarstvo, da bodo teže odkupov čim manj čutili. Doslej je bil Pišta navajen poslušati le godrnjanje, da so odkupi v murskosoboškem okraju previsoki, da jih ni mogoče izpolniti in nazadnje je že sam začel v to verjeti, čeprav je v domači vasi videl, da ni tako. Ko pa je dopoldne poslušal predsednika Lutarja, kako je prikazoval posamezne naloge, dokazoval, da odkupi niso neizpolnivi in vse dokaze podprl s številkami, se je tudi Pišti zdelo tako samo po sebi umevno, da bodo te naloge v redu izpolnjene. Vendar ga je še malo skrbelo, kaj bodo rekli njegovi volivci in člani krajevnega ljudskega odbora doma. Da, če bi tudi on znal svojim vaščanom vse tako lepo prikazati, kot je bilo na okrajni skupščini prikazano njemu, potem bi že šlo. Toda kaj, ko pa kmetje doma že pri prvih številkah planejo kot hudournik in kričijo, da so previsoke ter si tako težko dajo kaj dopovedati. Toda ne! To pot je tudi on z dokazi in številkami dobro pokloval. Dokazal bo kmetom, da so letos na okraju vse prej dobro premislili in preračunali in šele nato zadolžili vasi z obveznimi oddajami.

Spet je vzel v roke beležnico in začel še enkrat pazljivo pregledovati številke, ki jih je dopoldne slišal. Vlak se je počasi vzpenjal proti Goričkemu in kar prav mu je bilo, da bo imel do doma dovolj časa vse stvari še enkrat premisliti.

*

Še isti večer je Pišta poklical vse člane krajevnega ljudskega odbora. „Marsikaj novega smo zvedeli danes na zasedanju okrajne skupščine,“ jim je dejal. „To že itak veste, da setvenih planov letos ne bomo

delali, ampak da prejme vsak kmet samo odločbo o višini obvezne oddaje za prihodnje leto in po tej odločbi si bo sam razdelil posevke kakor bo najbolje vedel in znal. Važno pa je predvsem to, da teh odkupnih planov ne bomo več sami razbijali v pisarni, ampak bodo morali pri tem sodelovati vsi kmetje. Sklicali bomo zbor volivcev in se tam o odkupih v prihodnjem letu temeljito pogovorili.“

„To je edino pametno,“ ugotavljajo po vrsti vsi odborniki. „Tako se bomo najlaže izognili čestokrat upravičenemu godrnjanju, da plani niso pravilno razbiti.“ — „Sicer pa imamo že lep primer takega uspešnega dela pri 1. upu masti v Križevcih,“ pripomnil odbornik Štefan. „Tam s se na sestanku vsi kmetje pogovorili o odkupu, javili so se orki, ki imajo dovolj masti, da so jo lahko takoj oddali, ostali pa jim jo bodo vrnili v jeseni. In odkup masti je v njihovem kraju stoodstotno izpolnjen!“ — „Tudi mi moramo v bodoče misliti na tako reševanje odkupnih nalog,“ pritrdi Pišta. „Ker pa poznate naše ljudi in veste, da imajo vedno pripravljenih dovolj težb o slabi letini, o nizkih hektarskih pridelkih in visokih oddajah, je potrebno, da se najprej mi odborniki z okrajnim planom res dobro seznanimo, da bomo tako lahko na zboru volivcev kmetom dokazali, da njihove trditve ne drže in da je odkupne naloge pri pravilni negi zemlje, mogoče izpolniti. Poslušajte torej!“

Belih žit bo moral murskosoboški okraj prihodnje leto odkupiti 455 vagonov. — Nikar me tako čudno ne glej,“ se je obrnil Pišta proti Štefanu, ki si je pri besedah „455 vagonov“ od začudenja pomaknil kapo na glavi čisto v eno stran. „Ali veste, da so vsete za pridelovanje žit samo one površine, ki so jih krajevni ljudski odbori sami prijavili pri letalnem popisu setve? In veste, koliko je planiran povprečni hektarski pridelek? Samo 13 in pol metrskih centov! Sami pa dobro veste, da ga

ob količkah ugodni letini dosežemo tudi do 18! Lani, ko je bila srednje dobra letina, je soboški okraj tudi odkupil toliko žitaric. In koliko je še ostalo za prosti trg? Sami veste, da so prekmurski kmetje zvrhli ogromne količine moke na molsborski in ljubljanski trg!“ Pišta je za trenutek prenehal. Ko pa mu nihče ničesar ugovarjal, je nadaljeval: „Med belimi žiti bomo morda letos v okraju odkupili tudi en vagon ječmena.“ — „No, to pa že ne bo šlo,“ se z gotovostjo oglasi eden izmed odbornikov. „Saj vendar vsi vemo, da ječmen v Prekmurju ne uspeva! Ze leta in leta ga poskušamo pridelovati, pa ne uspe.“

„Tako misliš,“ ga je smeje pogledal Pišta. „Počakaj, da ti še nekaj povem. Tega sicer nisem slišal na skupščini, vem pa, da so podati popolnoma točni. Državno posvetstvo v Beltincih ga je prav zaradi tega, ker prekmurski kmetje trdijo, da ječmen pri nas ne uspeva, začelo pridelovati v večjih količinah. Zeleni so imeli odlične uspehe. Letos, kljub suši, pa prav tako. Pridelali so ga namreč 35 metrov na hektar! Veš kaj to pomeni? Da je to mogoče največji hektarski pridelek v Sloveniji! In veš kako so to dosegli? Samo z apnenjem! Več apna moramo dati naši zemlji, pa nam bo tudi boljše rodila! V Beltincih so najprej zemljo preorali, posuli z umetnim gnojilom, potem pa porabljali. In čez 14 dni, tik pred setvijo so jo posuli s kniskim apnenecem. In to je vsa skrivnost uspehov beltinskega posestva! Misliš, da tega pri nas ni mogoče doseči? Prav gotovo je! Če se beltinskemu posvetstvu izplača prevoz apnenca, se bo nam tudi in mislim, da bomo morali Prekmurci pridelati misliti na to, da bomo naši zemlji priskrbeli apna. Potem bomo imeli tudi več krme in vsega ostalega. — Pa sedaj smo se nekoliko oddaljnili od naših planov. Saj e ten, se lahko kdaj drugič pogovorimo.“ — Potem je začel Pišta odbornikom govoriti o odkupu oljnih

(Nadaljevanje na 3. strani.)

Lojze Trstenjak

Na Tratah izginjajo mejniki

Vlak je ostro zažvižgal v poletni večer in prepodil jato divjih rac, ki so s kričaji dvignile nad rokav reke. Lokomotiva je počasneje puhnila na most. Maloštevni potniki so vstali s sedežev ter pohiteli k oknom. Pod njimi je šumela Mura.

V zadnjem vozu se je naslanjalo na šipo, mlado dekle pšeničnih las, plavih sprajajočih oči ter stremelo skozi okno. Visoka postava z lepo vzraščeni boki se je bujno odražala v oprani nekoliko pretesni obleki. Pri vsakem gibu je iz dekleta dihala mladost.

Mancika je po dveh letih študija potovala domov na počitnice. Bila je otrok. revnih kočarjev, ki so se s težavo prebijali skozi življenje. številna družina je životala na nekaj »glitah« zemlje, katero je pred leti kupil Balažič, ko se je po desetih letih garanja vrnil iz Francije. Ko se je naslednje leto oženil z brhko goričanko, ki pa razen zdravja ni prinesla ničesar, je bilo treba misliti na hišo in gospodarsko poslopje. Mlad par si je poliskal stanovanje pri bogatem Malačiču, ki je jima odsto-

pi manjšo klet, za katero sta morala mesečno odrajtati osem težakov.

V tem stanovanju, se je rodilo sedmero otrok. Ko je shodil sedmi otrok, so se odločili za novo hišo. Naslednji pomlad so nabijali opeko. Oče je gnetel in oblikoval opeko, otroci pa so odnašali sirove komade iz njih polagali na zemljo. Les so dobili pri beltinskih gročičih, kjer so morali naslednja leta krvavo odslužiti. To so bila leta garanja, ki so odvzela Manciki prva leta mladosti.

Komaj so otroci nekoliko odrasli, so morali za kruhom v svet. Prva sta bila na vrsti starejša brata. Neke pomladi sta odšla s culami nekam v Baranjo, odkoder sta se na jasn vrnila zgarana, kalnih oči, z nekaj vrečami žita. Na ta način je prišel na mizo kruh tudi v zimskih mesecih, ki ga prej ni bilo. Tudi Manciko bi zalega usoda starejših bratov, da ni prišla skupaj in za njo osvoboditev, ki je odprla ljudem široke možnosti zaslužka. Nič več ni bilo treba v tujino. Fantje so šli v domače tovarne. Mladina je šla v šole.

Ko se je nekega večera vrnila Mancika s paše, je pred osuplimi

stariši izjavila: »Da veste, tudi jaz grem v gimnazijo! Oče je jezno odločil: žlico in temno pogledal otroka. ter dejal: »Balažiči ne bodo nikoli gospodje! To si zapomni.«

Vendar Mancika ni odnehala. Dan za dnem je pregovarjala mamo, ki je bila najbolj dovzetna za njene prošnje. »Zakaj pa gre Nemeševa Merička in Kuharjev Jožek, ki so imeli slabše rede, kakor pa jaz? Da to je bilo res, za jesen se je vpisalo v šolo sedem otrok. Tudi to je bilo res, da so bili slabši v osnovni šoli kakor Mancika ki je prinesla same p. . . Toda to so bili gruntarski. Kako pa bodo oni Balažičevi, pošiljali otroka v šolo, ko se za sol včasih nimajo. Končno pa se je mati le omečala ter dejala: »Naj gre otrok v šolo, pa če bomo tudi jedli odslej nezabojeno.« Naslednji mesec se je tudi Mancika vpisala v prvi razred gimnazije.

Minula so tri leta učenja. Malo maturo je izdelala s prav dobrim uspehom. »Kam sedaj?« so jo vprašali starši. »V zobotehnično šolo grem,« je izjavila Mancika. Starši ji niso branili nadaljnjega študija. Saj nov država sama skrbela za otroka.

Naslednje jesen se je odpravljala v Ljubljano. Pastirji so že kurili ognje, nekje je zadržalo po ajdi. Sprva ji je bilo težko spriči gospo-

skih tovarišev in tovarišic, ki so nekako zviška pogledovali malo Prekmurko v rdečem krilu in v prevelikih materinih čevljih, ki se je prve dni pravi nerodno vedla. Toda tu je bilo učenje, pri katerem je porabila na vse nevednosti ter izgubljala domovino, ki jo je prve dni zajelo.

Čas je tekla Mancika se je resno pogovarjala v študij. Pri vsem tem novem življenju, ki jo je zajelo, pa ni pozabila na dom. V mladinski organizaciji, kjer je postala sekretarka, je dnevno zasledovala v časopisu dogodke iz Prekmurja. Čitala je o frontnih brigadah, o mladincih, ki grade progo. Ko je prinesla Ljudsko pravico veliko shemo Prekmurja, kjer začenjajo z gradnjo kanala, ji je zadržalo srce. Vsa srečna se je drugo jutro spustila v diskusijo s tovariši: »Ali veste, kaj se to pravi graditi kanal v Prekmurju?« Mancika je vedela! Kolikokrat jim je suho pobrala pridelek. Prišla pa so tudi leta, ko je sicer mirna Mura vsled dolgotrajnega deževja narasla v široko umazano reko ki je s svojimi števili rokavi vdiral na polja in senožeti. Zamazani valovi so odnašali hleve, živino, pridelke — žulje tisočlet rok.

Nekoč je prejela pismo, kjer so ji pisali, da so ustanovili v vasi zadrugo. Mama ji je pisala z velikimi okornimi črkami, da so tudi oni pri-

Med prvimi, ki so plane sprejeli so bili kmetje v Murski Soboti, Križevcih, Prosenjakovcih in Domanjševcih

(Nadaljevanje s 2. strani.)

semen. Semena sončnic in bučnic bo moral soboški okraj v prihodnjem letu odkupiti 44 vagonov. Tudi ta številka se je zdela odbornikom na prvi pogled visoka. V mislih so že računali koliko neki bo odpadlo na njihovo vas. Pa jim je tovariš Pišta hitro prikazal celotno sliko v okraju. Povedal je, da so kmetje že od 1945. leta naprej vsako leto zamenjali do 25 vagonov sončnic in prav toliko bučnega semena za olje. Torej več kot pa znaša odkup v prihodnjem letu. Kljub temu pa so mnogi kmetje še doma sami pripravljali olje iz semena. Prihodnje leto pa bodo morali prekmurjski kmetje pač še bolj misliti na to, kako bodo izkoristili vsako ped zemlje.

Nekoliko težje je z letošnjo setvijo oljne repice. Pišta je pripovedoval odbornikom, kako jim je bilo na skupščini razloženo da je okrajni ljudski odbor v Murski Soboti prepoznal prejel naknadni plan za setev oljne repice in sicer v času, ko bi se morala ta že sejati. Saj tudi na okrajnem ljudskem odboru vedno, da kmetje sedaj nimajo pripravljene dovolj zemlje za oljno repico. 400 ha v enem okraju pa se že močno pozna. Toda okrajni ljudski odbor bo kmetom pomagal s strokovnimi nasveti, kmetje pa tudi morajo poskušati še najti kakšen prostor za setev te industrijske rastline. Najboljše bi bilo sejati v zgodnji krompir, ki bo po večini prav v teh dneh izkopan. Umetna gnojila pa že tudi prihajajo, tako da se bo oljna repica lahko do zime še dovolj razrasla.

Na to so se odborniki še pogovorili o odkupu fižola, ki 13 vagonov za soboški okraj, v količkah ugodni letini, ne predstavlja nikakega težkega vprašanja. Tudi za krompir, ki ga je treba odkupiti 650 vagonov, so odborniki ugotovili, da ne bo pretežko.

Zelo visok, pa so dejali, da je odkupni plan mleka. 4 milijone in 900.000 litrov! Skoraj pet milijonov litrov! Ne, to je pa res preveč. Tudi predsednik planske komisije nam je

danes na skupščini dejal, da se nam bo zdel na prvi pogled previsok, "je mirno nadaljeval Pišta. "Pa veste, kako so na okraju prišli do teh števil? Samo na osnovi popisa živine, ki so ga izvršili letos januarja. Vzeli so število vseh krav v okraju, h katerim niso prišteli niti brejih junic, niti jalovih krav, ki so dolo-

čene za zakol, ter preračunali na vsako kravo povprečno 260 litrov mleka. To pa vendar sami priznate, da ni veliko. Posebno ne v primerjavi z lanskim in letošnjim letom, ko je prišlo na nekatere krave tudi po tisoč in še več litrov." — Ne, to so odborniki radi priznali, da 260 litrov mleka na kravo ni preveč.

Tudi črenšovski zadrugniki žanjejo uspehe

Ob ustanovitvi zadruga "France Skoberne" v Črenšovcih je imela ta 13 glav goveje živine in tri merjasce. Po ustanovitvi pa je zadruga pristopila k povečanju števila živine. Že koncem leta 1949 je bilo v zadrugi hlevih okrog 50 glav goveje živine in nad 20 svinj. Težko so zadrugniki prehranili vso to živino preko zime 1949/50, ker zadruga v prejšnjem letu ni imela dovolj krme. Vendar so uspešno prebrodili težave, čeprav se bilo pri tem mnogokrat treba iskati krmo za živino tudi po sosednjih vaseh. Zadruga je letos že izpolnila nekaj obveznosti do države v oddaji mesa. Že v prvem polletju so zadrugniki izpolnili plan oddaje mesa za vse leto. Oddali so 9 glav goveje živine in 28 pitavih prašičev. V drugem polletju bodo dali še 5 glav goveje živine in 2600 kg svinjskega mesa. S tem bo zadruga izpolnila letni plan oddaje mesa za 167 odstotki.

Kakšno je pa stanje živine v zadrugi danes in kakšni so izgledi za bodoče? Kljub pomanjkanju krme in veliki suši se živinoreja v zadrugi širi. V lanskem letu je zadruga redila samo govejo živino in svinje, letos pa imajo že zajčjo in kokošjo farmo. V kokošji farmi redijo čisto štajersko pasmo, pri kuncih pa so izbrali tri pasme in obdržali bodo samo ono pasmo, ki bo najbolj odgojajala. Dosedaj gojijo "orjake", "ovnjače" in "velike činčile". Nabavili so tudi dva plemenska merjasca čistokrvne pasme.

Zadruga ima nove lepo zgrajene goveje hleve in pitališče za mlado živino. Sedaj so v gradnji novi svinjaki, ki bodo lahko sprejeli 420 svinj. Dolgi so 40 in široki 7 metrov. V prihodnjem letu bo morala zadruga misliti na gradnjo novih govejih hlevov, ker sedaj ne bodo zadostovali. Vodstvo zadruga je že o tem razpravljalo, saj zadrugniki ne bodo dovolili, da bi pomanjkanje prostorov zaviralo razvoj živinoreje.

Pri konjereji še zadruga nima posebnih uspehov. Dosedanje, težke neokretne konje mislijo nadomestiti z lažjimi.

Zadruga še zaenkrat s težavo prehranjuje živino in si pri tem na razne načine pomaga. Kakor lani, se bodo tudi letos poslužili kisanja krme v silosih.

Tovariša Tkalec Martin in Farkaš Ana skrbita za živino in je njuna zasluga, da ima zadruga v živinoreji tako lepe uspehe.

Pomorski tehnikum v Piranu v Istri je bil ustanovljen leta 1947. Tu se šolajo bodoči oficirji trgovske mornarice. Že lani je dal tehnikum prvih sedem absolventov. Letos pa je tehnikum končalo 10 navtičnih in 13 strojnih študentov. Šli bodo na naše trgovske ladje kot častniki-prilavniki. Vsako leto jadrajo študenti med po tucetami s šolsko ladjo po našem Jadranu, kjer praktično preizkušajo, kar so se v teoriji naučili.

Prestrašili so se le prve številke, ki je šla kar v milijone.

"Sedaj pa pride najtežje," je nadaljeval Pišta. "Mast in meso. Tukaj pa so številke res velike. Pri mesu predvsem zaradi tega, ker je letošnja suša uničila krmo in kmetje ne bodo mogli goveje živine prehraniti preko zime. Toda člani izvršnega odbora so nam na skupščini povedali, da so že stopili v stik z republiškimi oblastmi, da bodo skupno poskusili to vprašanje najbolje rešiti. Pri masti pa moramo ljudem prikazati sledeče: Mast je življenjska nujska za našega delavca v industriji in ljudska oblast ne more še naprej dopuščati, da bi ta delavec ostal zaradi neizpolnjenih odkupnih nalog brez maščob. Zato bodo morali v bodoče naši kmetje vzrediti še več svinj, da bodo lahko zadostili obvezni oddaji. Saj je znano, da marsikateri kmet v Prekmurju redi sedaj precej manj svinj, kot pa jih je redil in prodal pred vojno. In prav to pomanjkljivost bo treba odpraviti."

In tako so se še dolgo v noč odborniki razgovarjali in se pripravljali na zbor volivcev, ki ga bodo sklicali v prihodnjih dneh. Primerjali so plan odkupa za svojo vas z okrajnim planom in niso mogli najti nobenega nesorazmerja. Predlagane odupne naloge bo pač treba izpolniti.

Okrajni ljudski odbor v Murski Soboti pa je kmalu po zasedanju okrajne skupščine začel dobivati prva poročila o tem, da so kmetje na zboru volivcev sprejeli odkupne plane za 1951. leto, ki so jim bili predlagani. Člani okrajne skupščine, ki so se podrobno spoznali z okrajnim planom so znali svojim volivcem prikazati pravilnost planskih nalog za njihovo vas. Med prvimi, ki so plane sprejeli, so bili kmetje v Murski Soboti, Križevcih, Prosenjakovcih in Domanjševcih. Njim so kmalu sledili še drugi. Čim pa so kmetje zvedeli za svoje naloge, so že tudi pričeli z jesenskimi deli. Priprave za setev so povsod že v polnem teku.

Danica Hiršl.

stopili ter združili v skupne hleve "Dimko in Šeko". Novica jo je zelo razveselila. Težko je pričakovala počitnic, ko bo z lastnimi očmi otipala to novo življenje, ki se je ustvarjalo v njeni vasi...

*

Vlak je sunkoma obstal in zmotil Marčko v njenih mislih. "Izstopiti bo treba," je pomislila in si zapela plašč. Prva se je pomešala med maloštevilne sopotnike, ki so se gnetli proti izhodu. Mancika ni na kolodvoru nikogar videla, saj ni pisala, da pride. Presenetila jih bo.

Sama je stopala po široki cesti proti Martjančcem. Tu in tam jo je prehitel kakšen kolesar, ki se je vračal domov. Večer je bil lep, poln zvezd. Mancika je vdihavala tople zrak, pomešan z vonjem žit in sušenega sena. "Žita cveto," je pomislila. Leden veter, ki je od časa do časa prihajal od Gorjkega, se je poigraval z njenim krilom. V Martjančcih je bilo že vse temno, le v šoli je še gorela luč. Na zgornjem koncu vasi so pel fantje:

"Micika v pungradi rožice sadi...
čutič pa mimo gre pa ji veli,
Trgaj mi rožice, delaj mi puščjček
čej ti še moje dekle..."

Ubrani glasovi so plavali v mirno noč in se odbijali nekje ob sebestojnih gozdovih. Še vedno pojo, kot

nekadaj, se je Mancika nasmehnila in pospešila korake.

Mesec je že vzšel visoko nad domačo vas, ko je potrkala na nizko okno. Sprva rahlo, potem pa močnejše.

"Kdo je?" se je votlo oglasilo iz hiše.

"Odprite, jaz sem — Mancika."

"Ježš Marija, Mancika je doma," je kričala mati in odprota odpirala. Tudi ostala družina je vstala. Cela družina je bila zbodena v sobi in jo je opazovala z zaspanimi sprašujočimi očmi. "Zakaj pa nisi pisala, da bi ti prišli naproti?" jo je rahlo pokaral oče. "Nisem vedela, da pride," se je izmahnila Mancika. Potem se je plaho obrnila do matere.

"Kako pa je v zadrugi, mati?"

Mati se je nasmehnila, potem pa dejala:

"Da odkrito povem, spodobeta smo se ustrašili te zadruga, ko so nam prišepetavali, da nam bodo vzeli razen zemlje tudi posteljno perilo in žlice. Tudi noči nisva s starim zaradi tega spala, četrti dan pa je oče odšel na odbor in podpisal. Pa ni bilo nič res, kar so nam napovedovali. Sprva smo se res težko ločili od krav, sedaj pa smo kar veseli, da je tako. Delamo pa v brigadah, Belečev Joška, Požderjev Pišta in Sukič so brigadirji. Naš stari pa je nekakšen deseter. Pa v redu opravlja svojo dolžnost. Vsak večer leta z nekimi papirji in popi-

suje težake. Tudi mene ne izpusti." Sedaj so se oglasili tudi ostali. Mancika je zvedela, da bodo zidali hleve, da pripravljajo arondacijo zemlje in sto stvari, ki jih Mancika ni razumela.

"Kako pa si ti živela?" se je mati spomnila na Manciko. "Balj smo se, da tudi letos ne prideš domov," je dejal oče. Sedaj je bila ona na vrsti, povedala je, da si je želela domov, da vidi domače, posebno pa zadrugo. "Še dve leti, mati, pa bom izučena zobotehnika." Potem bom prišla domov in odprla lastno ordinacijo. Nič več ne bo potrebno ljudem hoditi v Sobotu."

To noč so dolgo bedeli, šele ura, ki je šla proti eni jih je opomnila, da bo treba k počitku. Mancika je po dveh letih legla na staro posteljo, poslano z domačimi rjuhami...

*

Spala je dolgo. Tako da je sonce že nekajkrat pokukalo na posteljo. Mancika se je dvignila. Domači so že zdavnaj odšli na delo, le mati je še ropotala z lonci v kuhinji. Šla je k studencu, ter umila v mrzli vodi. Zmotilo jo je glasno ropotanje, ki je prihajalo skozi vas. "Kaj pa je to, mati?" se je začudila Mancika. "Naši gredo kositi," se je oglasilo iz kuhinje. "Kakšni naši?" se je še bolj začudila ter pogledala na cesto. Mati je stopila na prag in pojasnila: "Za-

druga je združila vse kosilne stroje v vasi. Sedaj gredo kositi na Trate, Oče in Pišta sta že od štirih jutraj pri mazanju strojev, da bodo stroji boljše tekli."

Mancika je začudeno opazovala sedem kosilnic, ki je v gosjem redu ropotalo po vasi in dvigalo prah. Toda zadrugniki so jo že opazili. Čudna kolona se je ustavila pred hišo. "Zdravo, Mancika," so jo pozdravili fantje. Tu so bili Sedmakov Lajč, Kuharjev Tine in drugi, sami sošolci. Od sonca ožgani fantje so se ji smehljali s strojev. "Pridi kaj pogledat, danes bo na Tratah živinoreja," so jo vabili fantje in poglali konje. "To je torej zadruga," so ji hitelo misli. Nekaj kipečega jo je zagrabilo. "Mati, grem pogledat kako delajo," se je obrnila do matere ter poiskala lesene grablje v skednju.

Spotoma je opazovala po vasi. V teh letih se ni ničesar spremenilo, razen nekaj plotov, ki so jih zamenjali po sadovnjakih. Na sosedovem dimniku so še vedno domovale štorlike. Vsako leto se je gnezdo nekoliko spremenilo, ki je izgledalo na starem ocrnelem dimniku kot kup naplavljenega šilba. Veake jeseni je s stariimi štorlikami odletelo nekaj mladičev, ki so si naslednje pomlad poiskali drugih dimnikov. Včasih pa se je zgodilo, da sta stara dva prepustila gnezdo mlajšemu paru. Na

Zakaj nekatere zadruga Ljutomerskega okraja malomarno pristopajo k izpolnitvi plana

Na konferenci predsednikov kmečkih delovnih zadrug v Ljutomeru so zadrugniki Ljutomerskega okraja med drugim tudi ostro grajali one kmečke delovne zadruga, ki malomarno izpolnjujejo svoje obveznosti do skupnosti.

Dosedanji odkup kaže, da so zadruga v Ljutomerskem okraju z ostale za privatnimi kmeti do oddaj žita, saj je plan oddaje žita v zadrugnem sektorju izpolnjen le s 26%, dočim je v privatnem že čez 90%. Ne izpolnjujejo pa svojih nalog ravno one zadruga, ki se neprestano, rrdovratno upirajo naprednejšim načinom dela, katero bi dalo točnejšo evidenco nad proizvodnjo v zadrugah. Potem bi bilo onemogočeno, da bi se pridelki porazgubljali po kašah poedinih zadrugnikov - spekulantov.

Zakaj pa bodo zadruga Mota in še nekatere, ki so uvedle novi način dela, lahko izpolnile plan obveznosti, kljub temu da bo ostalo zadrugnikom še dovolj za seme in prehrano. V teh zadrugah so že pravočasno določili skladišča, žito takoj skladiščili ter uvedli točno evidenco nad proizvodnjo. Kako pa je bilo v ostalih zadrugah? N. pr. na Cvenu, kjer so žito vozili zadrugniki vsak na svoj dom in si ga sami razdeljevali. Ali pa v Borečih, kjer so celo člani odbora izjavili, da jim za obveznost ni ostalo ničesar, ker so vse porabili zadrugniki. Tukaj so tudi čisto po svoje razdeljevali žito zadrugnikom in sicer 250 kg na osebo. Tako so nekatere družine dobile tudi po 1700 kilogramov žita, ne da bi bile upravičene za to. Ni čudno, če so potem posamezni zadrugniki prodajali žito na prosto, ne da bi imela zadruga koristi in ne da bi prej izpolnili svoje obveznosti do skupnosti. Tak primer je v zadrugi Vogričevci, ki je ponudila na črno 4000 kg žita, obveznosti pa ni izpolnila.

Tudi v živinorejski proizvodnji še ni pravih uspehov...

Na konferenci so zadrugniki razpravljali tudi o živinoreji v zadrugah,

ki še ni takšna, kakor bi to z ozirom na njihovo gospodarsko zmogljivost lahko bila. Predvsem je treba grajati one zadruga, ki se na vse načine branijo, združiti živino v skupne hleve. Tako so n. pr. na Cvenu že združeno živino zopet razdelili na poedine družine. Za vzrok so navedli pomanjkanje krme. Goveja živina je namreč kljub paši jedla le suho krmo. Ali ne bi zadrugniki pomislili na ureditev zasilnih pašnikov, kakor so to storili v drugih sosednjih zadrugah? Zgledu Cvena so sledili tudi zadrugniki v Žerovincih. S tem je seveda bilo onemogočeno spekuliranje z mlekom zadrugnih krav, kar dokazuje tudi padajoča proizvodnja v teh zadrugah. Zadrugniki drže na ohišnicah še vedno preveč živine, pri čemer niso redki slučaj, da ima ena družina do 20 kom. evinj. Razumljivo, da gre previsoko število evinj na ohišnicah, le v škodo zadrugne živine. Letos so oddali državni razmeroma največ pitancev zadrugniki v Razkrižju in sicer 27 komadov, v Krapju 11, v Stročji vasi čez 20 Ljutomer 9 itd. So pa tudi zadruga kakor n. pr. Vučja vas, ki še do danes ni oddala ničesar. Zanimivo je primerjati težo oddanih prašičev med posameznimi zadrugami. Tako v Ljutomeru oddajajo prašiče s 150 kg, na Cvenu pa oddajajo že s 80 kg. Tukaj je nujno grajati enostranske proiz-

vodne plane zadruga, ki določajo le število prašičev. Vendar ni vseeno, če zadruga odda prašiča, ki ima 80 kg ali pa 150 kg. V bodoče se bo tudi zadrugi, ki bo oddala prašiča z enkrat večjo težo, štela obveznost za 2 prašiča, kar je tudi pravilno.

Nasplošno je v zadrugnih hlevih še vedno več konjev, kot bi bilo to potrebno. Če upoštevamo, da konj potrebuje krme za 2 govedi, je jasno, zakaj v zadrugah kljub obširnim travnikom in pašnikom na zimo primanjkuje krme.

Ne samo sklep na papirju — tudi uresničiti je potrebno

Po živahni in izčrpni diskusiji so bili sprejeti sklepi, ki so jih zadrugniki ponesli med zadrugnike.

Zadruga morajo vložiti vse sile za pravočasno izpolnitev odkupa žita, pri čemer je treba nenehno razkinkovati spekulante, ki zavirajo odkup. Urediti je treba nemudoma evidenco, združiti živino, kjer se ni, razdeljevati žito le po vloženi delovnih dneh posameznikov, nikakor pa ne pavsalno kakor so hoteli to nekatere zadruga.

Pohiteti je tako s pripravami za jesensko setev, kakor pravilno razporediti stroje ter zagotoviti priznano seme. Pojačati pa je treba tudi ideološko politično delo med zadrugniki.

Kakšna organizacija dela - takšni uspehi!

V Veržeju so lani ustanovili KOZ, v katero je vstopilo 9 večjih kmetov. Zadrugniki se borijo z različni težavami, posebno s pomanjkanjem delovne sile, saj imajo nad 110 ha zemlje, ki jo obdeluje le 11 delavskih ljudi.

Vzrok težav v Veržejski zadrugi pa je iskati tudi v notranji organizaciji dela, ki je zelo pomanjkljivo. Zadrugniki nimajo uvedenega skupirskega dela, ne zadrugne živine in

pridelke pospravlja vsak po svoje. Vodstvo zadruga ni enotno, temveč del vsak odbornik po svoje. Predsednik zadruga Prelog Anton se ne briga za delo v zadrugi. Njegov odnos do zadruga kaže, da Prelog sploh ni prijatelj zadrugništva. Zadruga vodi dejansko odbornik Ferenc. Vodstvo druge se ne sestaja, prav tako ni zborov, kjer bi se zadrugniki pomenili o vseh slabostih in nesoglasjih, ki vladajo v zadrugi in bi

Drobne vesti iz dolinjskega okraja

V Odrancih se je zgodil primer, ki ga najstarejši ljudje v Prekmurju ne pomnijo. Posestniku Radoha Stefanu je mlada krava, ki je bila prvokrat pripuščena, skotila trojčke. Vse tri so teličke, enake velikosti in popolnoma enake barve. Vse se dobro razvijajo. Pri krmljenju si pomagajo na ta način, da kravo pomolzejo in potem teličke pitajo s stekleničko. Seveda prihajajo kmetovalci z raznih strani in občudujejo to dobro »plemenjačo«, ki se je že pri prvem zarodu tako dobro pokazala.

Ji. s skupnimi močmi poskušali odstraniti iz svoje sredine

Zadrugniki samovoljno prodajajo in ravnaajo z zadrugnimi pridelki in imovino. Tako je n. pr. predsednik zadruga Prelog letos prodal bika in zrebca, denar pa si je sam odbral. Zadrugnik Sonaja Ivan je prav tako na svojo roko prodal zadrugnega bika po vezanih cenah za vsoto 4000 dinarjev, bone pa je vtaknil v svoj žep.

Tudi do oddaje žita ima malotični odnos. Požeto snopje je pospravil v oslice, katere je večkrat namočil dež. Žito, ki je bilo mokro, je Sonaja spravil na podstrešje in se ni brigal, da bi ga temeljito posušil. Žito je dobilo vonj po plesnobi in tudi ni uporabljivo za kruh. Takšno žito je Sonaja tudi odpeljal v odkupno središče v Križevce, da bi ga tan. oddal na ime KOZ. Odkupni organi pa so mu pripeljano žito upravičeno zavrnili, ker ni bilo sposobno za prevzem.

To je samo nekaj primerov nepravilnega dela v veržejski KOZ, lahko bi pa se našlo več. Dosedanji način gospodarjenja v tej zadrugi ne more dovesti do nikakršnih uspehov, kvečjemu se stanje v zadrugi še poslabša, ako se ne odpravi njihova medsebojna nesoglasja. O tem bi morali upravni odbor, kot zadrugniki razmisлити. Zato bo potrebno, da si zadrugniki izvolijo takšen odbor, ki bo v resnici delaven, njihova dolžnost pa bo, da ga vsestransko podpro in sodelujejo pri njegovem delu.

pomlad, kadar je nastopilo deževje in so se na travnikih naredile luže, so otroci z divjim veseljem opazovali mogočne ptice, ki so križarili nad vodo in iskali žab.

Na Tratah, kakor so pravili velikemu 20 ha obsegajočemu travniku, je bilo že od ranega jutra živahno. Košnice so brnele in hlastale sočno travo. Nekdo je kiel, ker se mu je zarilo rezilo v krtino. Ob zgornjem koncu na so na grabastem svetu kosili kosci...

Trate so bile že od nekdaj središče vsega življenja na vasi. Tukaj so se odvijali boji paglavcev, ki so se šli tatov. In žandarje Na Trate so prihajali po nedeljah fantje in dekleta ter uganjali različne vragolije. Drugače pa je bil tukaj svet ostro razdeljen. Največ in najlepšo zemljo so imeli gruntarji, potem pa so se pogoma parcele manjšale. Tik ob zgornjem koncu, kjer je rasla kislava trava, so imeli svoje »gliste« kočarji in bajtarji. Ves ogromen travnik je bil preprežen z mejniki, krtinami in vsemogočimi znamenji, ki so delila parcele. Svet pa je bil razdeljen samo do jeseni. Vsake jeseni so si pastirji lastili pravico ter spušali križem kražem živino, ne glede na mejnike in krtine. Sprva so se gruntarji branili takega početja ter pogosto krat namlatili svoje paglavce.

Ko pa ni ničesar več pomagalo, so se vdali.

Tudi Mancika je pasla na Tratah. Največje veselje so imeli pastirji, kadar so začeli kuriti ognje. Kuriti pa so smeli šele tedaj, ko je nastopila že prva slana. Takrat so včasih izmaknili iz najbližnjih njiv tudi kakšno koruzo in jo spekli na ognju. Le koč, ko so tako pekli koruzo, so Manciki ušle krave na Kolencovo njivo, ne da bi bila to opazila. Stari Kolenc se je tiho približal pastirjem, ki so nič hudega sluteč pekli koruzo, ter zagrmel: »Prokleta krola, kako pa paziš na krave?« Mancika je poskočila, toda že jo je oplazil bič, da je zasklelo po bosih nogah.

Z zadrugo pa se je življenje na Tratah v mnogočem izpremenilo. Z obširnih travnikov so izginili mejniki, kamni, krtine, ter druga nepotreba. Navlača, ki je do nedavnega delila svet, vendar je bilo treba dokaj borbe, predno je upravnemu odboru uspelo doseči sklep. Bogatejši, ki so vložili v zadrugo večje travnike, so bili voti temu, da se razporejo mejnike. »Kako pa bomo razpoznali svoje travnike, če po letih izstopimo?« so ugovarjali. »Vraga nam je treba te nesnage na naših travnikih, so bili mnenja pametnejši. Res, kamni so bili v napoto

kosilnim strojem, o tem ni bilo dvoma. Zato so kljub prepri odšli drugo jutro na Trate ter izkopali mejnike. Stari Grega je naložil vozič ronočijo ki so jo izvlekli močje iz zemlje, na voz ter jo odpeljal v občinsko grabo. Ko je metal kamenje z voza, je zadovoljno brundal: »Tu boste počivali, prokleti kamni, ki ste povzročali toliko preprirov v vasi.« To je bilo res, z novim življenjem so se umaknili prepri med mejaši, ki so bili drugače na dnevnem redu v Stefanovcih.

Mancika je obstala sredi travnika ter brez vede strmela v to novo življenje. Mladina je hitela za drvečini kosilnicami in aztresala velike sočnice plasti sveže pokošene trave.

Mancika je trdnje stisnila grablje k sebi ter se zapodila v veliko plast, ki je padala od kosilnega stroja. Sonce se je že nekoliko nagnilo, ko so končali z delom. Tako daleč kot je segalo oko, se je parila enakomerno raztrošena trava. Ženske so pobrale rute in orodje, ter se napotile domov.

Ko so se vsedli h koslju, je Mancika vse srečno priznala: »Pa je lepo v zadrugi to novo življenje, ko pojo streji.« Da, življenje je res postajalo vsak dan lepše. Mlada zadruga se je vidno krepi in dobivala pravilnejšo obliko.

Drugi dan so kosilnice brnele že

na zgornjih travnikih. Manciki, ki se je na vseh koncih poglabljala v zadrugno življenje, so neopazno minevali, prvi dnevi počitnice.

Vendar v novi zadrugi, ki je združila nekaj nad trideset gospodarstev, ni bilo vse tako, kot bi moralo biti. Tu in tam so se pojavljale čudne govornice o skorajšnjem razpustu zadruga. Nekdo je celo rastrosil vesti, da bodo naslednji mesec Angleži pri Radgoni pristopili mejo. Pri Hodožu, pa so baje že cele armade Rusov, ki bodo prvi udarili na zadruga. Tem govoricam so pametnejši smejali, šibkejši pa tudi nasedali. Bilo je očitno, da je celo med zadrugniki imel pri tem nekdo posebne namene.

Tukaj je bila reč taka, da so v Stefanovsko zadruga pristopili poedinci, ki jim je šlo samo za trenutni umik od davkov in obvezne oddaje. Ti ljudje so se sprva potuhnil, potem pa so začeli počasi, a vztrajno rovariti proti novo ustanovljeni zadrugi. Govornice, ki so prihajale od meje, so razpihivali in jih prenašali med zadrugnike. Cilj je bil, razbiti enotnost zadruga.

Najhujsi je bil Malačič, bivši gostilničar in trgovec z lesom, ki je vložil v zadruga nekaj nad 20 ha zemlje. Malačiča so poznali gostilničarji po vsem Prekmurju. Bil je

V Ljutomeru so odprli razstavo lokalne industrije, obrti in kmetijstva

V nedeljo je bila v Ljutomeru svečano odprta prva razstava lokalne industrije, obrti, učencev v gospodarstvu in kmetijstva. Otvoritev so se udeležili poleg ostalih predstavnikov ljudske oblasti, tudi sekretar Prezidijske ljudske skupščine LRS tov. Lubej, minister za kmetijstvo tov. Simončič, minister za finance tov. Polič in poverjenik za kmetijstvo pri ObLO tov. Truden. Gošče je pozdravil poverjenik za lokalno gospodarstvo pri OLO tov. Masten, ki je orisal delo in napore, ki so jih vložili v razstavo posamezni razstavljalci.

Za tem je povzel besedo sekretar Prezidijske ljudske skupščine tov. Lubej, ki je med drugim dejal:

Okrajne razstave splošne dejavnosti vseh panog gospodarstva so nam nujno potrebne. Ze zato, ker ima vsak okraj svoje posebnosti, katere lahko edino na takšnih prireditvah v celoti zajame in jih vidno manifestira. Na teh razstavah pride do izmenjav mnenja med proizvajalci in konzumenti, kar ogromno prispeva k pravilni usmeritvi proizvodnje za potrebe našega delovnega človeka. Okrajne razstave so važno dopolnilo k sličnim prireditvam zveznega ali republiškega značaja. V bodoče bo potrebno voditi še ostrejšo borbo za dvig lokalne proizvodnje v vseh panogah, ker bomo samo s proizvodnjo na široki fronti, to je skupno s težko industrijo, mogli zadovoljiti rastoče potrebe delovnega ljudstva v naši socialistični domovini. Vsi nepori in doseženi uspehi v lokalni proizvodnji pa so obenem krepak odgovor vsem neilicem vojne z zapada ali z vzhoda. Naše ljudstvo z dejani dokazuje, da je v prvih vstajah borcev za mir, da pa se bo znalo braniti proti vsem napadom, od koder bi prišli.

Ob koncu svojega govora je tov. Lubej razstavljalcem čestital k doseženim uspehom in izrazil nado, da bo pričujoča razstava dosegla svoj namen.

Kaj prikazuje kmetijstvo?

Zadružniki razstavljajo številne poljske in vinogradniške pridelke.

desetletja župan v Stefanovcih, ter je kot tak le malo delal na gruntu. Zato je imel naglušnega hlapca in starejšo dekle, katerima je kupil sako leto obleko, par perila in ob novem letu svinjske čevlje. Ker je znal dobro madžarski, je tudi med okupacijo ostal župan v vasi. Vaščani ga niso marali, čeprav mu niso mogli nikoli očitati večje spekulacije. Vendar je bilo očitno, da si Malačič ni nagrabil premoženja s poštenim delom.

Ko so se porajale prve zadruga v Prekmurju, je odkrito nastopil proti njim. »Boste videli vruga za temi kolhozi, ki bodo iztisnili iz nas zadnjo kapljo, če pride zadruga k nam,« je pretil na vaščanih. Vendar vaščani niso dali mnogo na njegovo napihovanje, nekdo mu je ob taki priliki celo zabrusil, Vam, Malačič, ne bi bilo od škoda, če bi vam malo priškrnili rit.

Ko pa so ustanovljali zadrugo, pa je prvi ponudil zemljo, bil je celo v pripravljalnem odboru. »No iz tega že ne bomo imeli koristi,« so dejali vaščani, ter ga sprejeli bolj zastran zemlje, kakor pa zaradi njegove odločitve. Malačič je upal, da bo v zadrugo prišel v upravni odbor, morda celo na predsedniško mesto. Tedaj bi z lahkoto prevzel zadrugo gostilno in trgovino v svoje roke. Ko pa je pri volitvah izpadel, kar je

Vinoze iz Koga, Presike, Vinski vrhovi in Železni dveri razstavljajo vse sorte grozdja in svetovno znana vina in renskega rizlinga do muškata in silvanca. Tudi obilo sadja so te zadruga postavile na razstavnj prostor. O kvaliteti vinskih pridelkov pričajo številna priznanja, ki so jih Vinoze dobile na republiških razstavah.

Zadružna mladina iz Železnih dveri je ponosna na prehodno zastavico, ki jo je nekajkrat prejela od CK LMS, saj stoji v prvih vrstah borcev za dvig storilnosti v zadrugi, ki je dvignila hektarski pridelek vina od 9 hl v letu 1946 na 16 hl v letu 1950 in izboljšala kvaliteto pridelka za 50 odstotkov.

Med KDZ se na razstavi najbolj postavljajo KDZ Ljutomer, Noršinci, Stročja vas in Razkrižje. Obilni pridelki dobre kvalitete od semen žitaric, bogatega pridelka sladkorne pese, pa vse do debelih buč — pričajo, da so te zadruga prešle na intenzivno gospodarstvo in stopajo vedno večjemu razvoju naproti. Tudi razstavljeno sadje in poljski pridelki drž posestev iz Podgradja in Jeruzalema vzbujajo pri obiskovalcu vtis, da na teh posestvih skrbno in dobro gospodarijo.

... in lokalna industrija in obrt

V pritličju razstavlja Rep Konrad iz Male Nedelje. Na razstavnj prostor je postavil čistilec za pšenični in koruzni zdrob, ki ga je mojstrsko izdelal. Pravi racionalizator je Kunc Josip, mehanik iz Ljutomera, ki razstavlja osebni avto, sestavljen iz starih delov starih razbitih kamionov. Mnogo truda je vložil v to svoje delo. Zaslužni pa so tudi njegovi pomočniki in vajenci, ki so k uspehu mnogo pripomogli. Kunc razstavlja še cilindre in bate za bencinske motorje. Mulec Anton, ključavničar iz Veržej, razstavlja mojstrsko izdelan skobeljnik in druge kovinske izdelke. Mnogo da, se dalo povedati, če bi hoteli oceniti delo vseh razstavljalcev. Od ključavničarja Topolnika iz Križevcev, ki razstavlja praktični štedilnik, preko Semenčiča Antona, kovača iz Ljutomera, ki se predstavlja s

svojim strojem za rezanje repe in z odlično skovanimi podkovami — pa vse do kleparja Toplaka Jožeta iz Ljutomera, Karba Vaneta, ključavničarja iz Ljutomera, Painharta Alojza, kleparja iz Križevcev. Vsem tem imenovanim in neimenovanim so obiskovalci razstave dali priznanje za njihov trud.

Oko obiskovalca obstane na pohištvu mizarskega mojstra Prelog Franca iz Križevcev. Njegovo kvaliteto izdelano pohištvo nima na razstavi tekmeča, čeprav sta mizarske izdelke razstavili tudi mizarska delavnica invalidskih podjetij in okrajna mizarska delavnica iz Ljutomera. Na razstavi sodeluje tudi vrvar Križič Anton, ki je že na razstavi leta 1929 prejel zlato odlikovanje. Tudi tokrat razstavlja kvalitetne vrvi, mreže ipd.

Grafični prikazi prikazujejo obiskovalcu da so Ljutomerske opekarne dvignile od 47% predvojnne proizvodnje v letu 1945, a na 155% v letošnjem letu. Poleg razstavljenih opeke, votlov in peči, krasni razstavnj prostor tudi prehodna zastavica vlade LRS, ki si jo je kolektiv že dvakrat priboril.

Slabše pa je z domačo obrtjo, ki na razstavi ni dovolj zastopana. Razen lončarja Senčar Slavka iz Stare ceste, ki razstavlja razno posodo, Sulc Jožefa, rešetarja iz Ljutomera, in par drugih razstavljalcev, ni na razstavi zadovoljivega izbora predmetov domače obrti.

Zastopana je tudi obutev in oblačila

V tretjem nadstropju je prav lepo urejeno. Obiskovalci razmišljajo, kdo bo tu odnesel prvo mesto. Menijo, da so izdelki — ženske obleke, perilo in druga konfekcija — šivilje Filipič Jožefe iz Ljutomera, pa tudi delavnic KLO Ljutomer med najboljšimi. Tu razstavlja tudi tovarna usnja iz Ljutomeru skrbno izdelane kože in podplate, pa veliko število obrtnikov, ki so s svojimi izdelki dokazali, da mnogo prispevajo k preskrbi delovnega ljudstva.

je tudi tokrat, ko je šlo za zadrugo pustila v njegovih mislih.

Vendar stari Kelenc ni bil prav zadovoljen z novim življenjem v zadrugi. Posebno ga je peklo, da bo treba razorati meje med njegovim in sosedovim svetom. »Zakaj bi moral on združiti svojo z znojem in žulji pognojeno zemljo s sosedno Kuharjevo, kjer že nekaj let raste plevel?« Vraga, bo on, Kelenc, podpiral Kuharjevo lenobo. Drugo pa je to, da so v zadrugi komandirali sami mladi ljudje. Posebno bi brigadirji ne ni mogel razumeti. »Kako pridejo ti mlečnozobei do tega, da učijo starega Kelenca, ki že trideset let obdeluje svojo zemljo, obdelovanja?« Vse te stvari so ga zadnje čase grizle, da se je metaval na postelji pozno v noč.

Ko se je vračal nekega večera s polja, je skoraj zadel ob ovinku na Malačiča, ki je prihajal od Moravce s kolesom. »Bog daj Kelenc, ga je pozdravil. »Bil sem na njivah,« je odgovoril Kelenc, ne da bi ga pogledal Malačič, kakor da je razumel Kelencove misli, je dejal: »Oče, preni, lili smo se z zadrugo. Saj bi ne bilo tako slabo, ko bi nam komandirali starejši ljudje,« je nadaljeval Kelenc. »Saj to je tisto,« se je oprjel Malačič. »Ti zelenci nas bodo spravili na kant, boste videli, Ke-

Še nekaj besed o ostalih razstavljalcih

Obiskovalec je navdušen nad marljivostjo mladince Sumaka, ki je zbral toliko dragocenih domačih in inozemskih poštnih znamk. Razstavljani predmeti Filatelističnega društva so lepo urejeni, pionirji in cici-bančki se kaj radi pomude v prostoru, kjer razstavlja ljudska prosveta. Toliko lepih igračk, vozičkov, tankov, malo lutkovno gledališče in še vrsto drugih skrbno izdelanih šolskih nalog učencev osnovnih šol, vse to privablja staro in mlado. Zanimiv je relief Cezanjevcev, ki so ga napravili tamkajšnji pionirji. Vsekakor se ustavi oko obiskovalca tudi na regulacijskem načrtu Ljutomera. Vzorno izdelan relief prikazuje številne nove objekte, za katere Ljutomerčan; še ne vedo, da se bodo gradili. S skupnim močmi pa bo nastalo mesto, ki bo dostojno predstavljalo središče Prekije.

Se nekaj o poizkušnji vina, ki raste v Ljutomerskih goricah. Ko obiskovalec vrši poizkuse, šele pride do spoznanja, koliko prispeva naše vinogradništvo svojih pridelkov za izvoz — za dragocene devize.

Pot te zanese še na dvorišče, kjer si ogledaš stroje, s katerimi danes razpolaga KDZ. Ko si vse videl, zapušaš razstavnj prostor s prepričanjem, da je razstava kljub začetnim težavam dobro uspeła.

MESTNI KINO V MURSKI SOBOTI

predvaja:

od 15. do 17. septembra ameriški film »Večna Eva« in od 19. do 21. septembra poljski film »Prepovedane pesmi«.

Predstave so ob delavnikih vsak dan ob 20. uri, ob nedeljah ob 15. 17.30 in 20. uri.

Prvi fotoaparati domače proizvodnje, ki jih že serijsko izdeluje tovarna »Fotokemika« v Zagrebu, so b' pred kratkim predani v prosto prodajo in stanejo 2240 din.

lenc. »Ko sta se razšla, ga je Malačič povabil, naj pride kak večer k njemu. »Bomo malo poslušali, kaj pravi radio,« je klical za odhajajočim Kelencem. Stari Kelenc je spetoma premišljeval o Malačiču in o njegovih besedah. »Saj ni tako napačen ta Malačič, kakor ga nekateri sodijo. Tu« nametno zna ziniti. V srcu pa mu je čisto rahlo prišepetovalo, da ima Malačič slabe namene in da se ni vredno družiti z njim. Kljub temu pa je zvečer, ko je opravil živino, počasi odšantal k sosedu.

Malačič ga je gostoljubno sprejel. Zena je prinesla liter jabolčnika in vrtanke, nakar sta sedla k radiu. Malačič je spretno poiskal Budimpešto, ki je dajala emisijo za Jugoslavijo. Stari Kelenc je imel prvič priliko slišati čudne reči. Glas je govoril o kulaških zadrugah, ki bodo prej ko slej razpuščene. Stari Kelenc je hitro pobral domov, doma pa je še dolgo premišljeval o tem, kar je govoril neznan človek o zadrugah v Jugoslaviji. Naslednje večere je Kelenc redno prihajal poslušat te emisije k Malačiču. Tako se je Kelenc vedno bolj zapletal v Malačičeve mreže, ki si je tako pridobil prvega človeka.

(Nadaljevanje sledi)

Z dobro organizacijo je AFŽ v Apačah dosegla lepe uspehe

Žene v Apačah so to leto krepko prijele za delo in si utrdile svojo organizacijo. Saj je AFŽ v Apačah ena izmed najbolj agilnih organizacij v vasi. Star pregovor pravi: »Ako je dobro vodstvo, je temu primerna organizacija« in velja brez dvoma tudi za vaški odbor AFŽ v Apačah. Vodstvu žena s. tov. Kapun Marijo na čelu je uspelo, da je pritegnilo v organizacijo sleherni ženo na vasi. Pridne žene so tudi aktivne članice Fronte. Žene Apač so lahko ponosne, da imajo v vasi vzorno KDZ, katere ustanovitev so tudi same podprle. Od te zadruge dobijo vsestransko pomoč, a med ženami zadrugnicami pa je lepo število vzporednih bork za razvoj zadruge. Med njimi sta tudi Mamur Valerija, svinjerejka, in Krvina Ljiljka, ki je zaposlena v zadrugnem hlevu z molžo krav. Obe tovarišici sta bili od vodstva zadruge že večkrat pohvaljeni in nagajeni. Žene aktivno sodelujejo pri vseh važnejših vprašanjih: pri odkupih, razbijanju planov, odmerit davkov, delitvi blaga itd. Čestokrat pride od strani žena kakšen pameten predlog, ki si ga vsi vaščani radi osvojijo. V zimskem času, pa tudi sedaj v poletu, se žene seznanjajo z vsemi zunanjimi in notranjimi političnimi dogodki na rednih organizacijskih sestankih, kjer preko političnih pregledov marsikaj zanimivega slišijo. Take pre-

glede dajejo na sestankih članice sekretariata izmenoma, včasih pa povabijo tudi zastopnika partijske organizacije ali oblasti. Težišče dela je v zaščiti matere in otroka. V vasi imajo DID in otroško igrišče, vzgoji in prehrani otrokov v vseh ustanovah žene posvečajo vso pažnjo. Preko materinske posvetovalnice so v rednih stikih z materami, da pravilno skrbijo za nego in vzgojo otrok. Tudi siromašna deca in matere porodnice so glavna skrb žena. Tem nudijo vso svojo pomoč. Žene matere redno prihajajo v posvetovalnico po nasvete in navodila. V bodoče nameravajo žene s pomočjo KOZ razraditi zadrugne otroške jasli, s čimer bodo razbremenile matere-zadrugnice za delo na polju. Tudi za otroško kuhinjo skrbijo, saj v njej dobiva hrano preko sto šoloobveznih otrok.

V tednu matere in otroka so žene obdarovale s pecivom preko 900 otrok in prikrbele igračke za otroško igrišče. Za počitniške kolonije so dale žene preko 1800 dinarjev in večje količine hrane. Pri prostovoljnem delu so prispevale preko 700 prostovoljnih ur pri popravilu krajevnih cest in na zadrugnih njivah, kjer so pridno pomagale, ko je bilo največ dela. V bodoče pa bodo pomagali tudi pri gradnji zadrugnega doma v Apačah.

Na živinorejski razstavi v Črncih so razstavljali na boljši živinorejci

Živinoreja v radgonskem okraju vidno napreduje, pri čemer prednjači socialistični sektor, pa tudi med privatniki je lepo število kmetovalcev, ki so dosegli pri vzreji plemenske živine kar lepe uspehe.

Na okrajni živinorejski razstavi v Črncih 19. avg. je razstavljalo preko 80 razstavjalcev plemensko živino. Prvo mesto na razstavi je doseglo državno živinorejsko posestvo v Črncih, ki je razstavilo 30 glav plemenske živine. Od teh sta bili dve ocenjeni za I. razred, 17 glav goveda pa za II. razred. Posestvo dosega prva lepe uspehe tudi pri oddajah svojih pridelkov, saj je lanski plan oddaje mleka presegel za 12%, pri mesu pa za 50%. Da bi si na posestvu zagotovili dovolj krmske baze, so preorali 105 ha slabih pašnikov, pognojili 35 ha travnikov, uredili pet ha umetnih travnikov itd. Delovni kolektiv je za svoje požrtvovalno delo pri odgoju plemenske živine prejel 15.000 dinarjev nagrade, od Predsedstva vlade LRS pa je bil pismeno pohvaljen.

Tudi KOZ »Edvard Kardelj« ne zaostaja

Med zadrugami je najboljša KOZ »Edvard Kardelj« v Apačah. Ob njeni ustanovitvi, so imeli do letošnjega leta samo 78 ha zemlje in šest glav živine. Prvim zadrugnikom je uspelo, da so povečali površino zemlje na 225 ha, na kateri redijo 90 glav živine. Tudi število svinj so od leta 1946 povečali na 257 komadov in poleg tega dogradili moderne hleve za sto glav živine. Na razstavi so razstavili šest glav plemenske živine, od katerih je bilo eno govedo ocenjeno za I. razred, pet goved pa za II. razred. Zadruga je na razstavi za svoj trud pri dviganju živinoreje prejela 6.000 dinarjev denarne nagrade. Prvi načelnik za zadrugo v Apačah I. Toneta Tomšič, v

Podgorju, KOZ »Žepovci« in KOZ »S. Rogovci«, ki so prav tako dosegli v živinoreji lepe uspehe in na razstavi prejeli denarne nagrade.

Kmetovalec Režonja Štefan v Apaški kotlini se je med prvimi v okraju vključil v delo za pravilno selekcijo živine. Vzredil je precejšnje število plemenskih bikov in jih prodal drugim živinorejcem v državi. Od njegovih štirih glav plemenske živine sta bili dve ocenjeni za I. razred in dve govedi za II. razred. Tudi Režonja je prejel od ljudske oblasti 3.500 dinarjev nagrade kot priznanje za uspešno delo v živinoreji in v odgoju plemenske živine.

denarnimi nagradami je bilo dano priznanje živinorejcem Propst Francu iz Žepovca, Bezjak Lovrencu iz Črncev, Demša Štefanu iz Lutverca, Kovač Alojzu iz Žepovca in Klinc Antonu iz Mahovca, ki so na razstavi dokazali, da se zavedajo nalog, ki jih še čakajo pri izboljšanju živinoreje.

Ob volitvah v delavske svete v Ljutomeru

V nedeljo 3. t. m. so delavci in nameščenci Okrajnega magazina Ljutomer izvolili delavski svet. Dvorano sindikalnega doma so lepo okrasili, pred poslopjem pa postavili mlaje in jih okrasili z zastavami in transparentom. Največ glasov je dobil pri volitvah tov. Senčar Slavko, aktiven uslužbenec in kulturno prosvetni delavec. Slabše je bilo pri podjetju »Avtoprometa«, kjer se na volitve upravnega odbora niso dovolj pripravili. Zelo pomanjkljivo je bilo poročilo tov. upravnika Topolinjaka, ki se za poročanje sploh ni pripravil. Posledica tega je bila, da prisotna volivci ni mogli seznaniti s proizvodnimi nalogami, s finančnim poslovanjem, vrednostjo obratnih

Bodenci. Sekcija za domačo obrt izobraževalno-umetniškega društva se pripravlja za poverbo festivala. Prikazala bo razvoj domače obrti v vasi. Tudi ostale sekcije bodo nastopile pod vodstvom svoje godbe, ki jo društvo za ta namen organizira.

Kramarovič. Folklorna sekcija našega društva se pripravlja za nastop prireditve v Gornji Lendavi in v Murški Soboti. Sekcija vodi tov. Flišarjeva, kateri prav pridno pomagajo tudi mladinke, ki so vključene v društvo.

Gornja Lendava. Naš KUD »France Prešeren« se pripravlja na nastop festivala, ki bo 22. oktobra v Murški Soboti. V ta namen bo društvo pred prireditvijo v Soboti organiziralo nastop okoliških društev v domači vasi in sicer bo razen domačega društva nastopilo društvo iz Kramarovec in Kuzme. Za nastop v Soboti bo društvo izdelalo lično maketo svojega zadrugnega doma, katero bodo člani nosili v povorki. Društvo bo ob tej priliki dalo prav lično obliko nastopu sekcij. Vsekakor bo nastop društva iz Gornje Lendave vzoren, ker društvo je tudi do sedaj s svojimi nastopi dokazalo, da je najboljši terenjsko društvo v okraju.

Martlanci. V sporazumu z okrajnim odborom Ljudske prosvete bo naša folklorna skupina nastopila na dan festivala v Murški Soboti, in sicer z belokranjskim plesom »Ples z metlo« in domačim plesom »Susterska«. Nastopil bo tudi naš harmonikar s starimi prekmurskimi napravi.

Fokovci. IZUD v Fokovcih vrši zadnje priprave za nastop festivala. Na pobudo društva bo na festivalu nastopila vaška godba na pihala pod vodstvom tov. Lengala. Tudi društvene sekcije bodo nastopile.

V Vučji Gomili so ustanovili iniciativni odbor za ustanovitev izobraževalno-umetniškega društva, ki bo še letos v vasi ustanovil društvo. Tudi v tej vasi kažejo mnogo zanimanja za knjižnico. Takoj po osvojitvi je bila v vasi ustanovljena knjižnica na KLO-ju, toda danes ima vas še eno knjižnico. Nerazumljivo je, da člani KLO-ja ne kažejo toliko volje, da bi združili obe knjižnici. KLO stoji na stališču, da so te knjige last KLO-ja in ne knjižnice. Najbrž bodo člani KLO-ja (dosedaj so pokazali mnogo sposobnosti, zlasti v akciji volitev v KLO-je kot v Zvezno skupščino, prav tako pa ob vpisu ljudskega posojila), tudi tu pokazali razumevanje ter združili obe knjižnici. Seveda bo ob priliki ustanovitve društva izvoljen v društvo tudi en član KLO-ja, čigar naloga bo nadzorstvo nad vodstvom in delom knjižnice.

IZUD Šalovci je vpisalo 15.000 din posojila

Ob priliki vpisa ljudskega posojila je IZUD v Šalovcih vpisalo 15.000 din posojila, kar je dokaz pravičnega dela in poslovanja imenovanega društva in njegove politične zavednosti.

Pred dvema mesecema so na Razkrižu v ljutomerskem okraju ustanovili KZ in izvolili upravni odbor. V zadruge je stoplo 197 članov ali 90% privatnih kmetovalcev.

Kmetijska zadruga je v času svojega poslovanja dosegla v trgovini in odkupih kar lepe uspehe. Odigrala je važno vlogo pri odkupu žita s presekom 25 odstotkov plana. Odkupila je 26.000 kg sadja in 147 kg zdravilnih zelišč. Plan odkupa pri sadju uspešno izpolnjujejo, medtem ko ga pri zdravilnih zeliščih presegajo. Na razkrižu sta sadjarstvo in poljedelstvo glavni panogi gospodarstva, pa tudi živinoreja in čebelarstvo prinašata tamkajšnjim kmetovalcem lepe dohodke. Da bi se delo v teh panogah pravilno usmerjalo z različnimi izboljšavami in ukrepi, so v okviru splošne skupne skupine živinorejski odkupni, čebelarški, splošno kmetijski, vinogradniški in sadjarski odsek. Odkupni odsek je že v dosedanjem delu dosegel zadovoljive rezultate, dotim ostali odseki še niso pričeli z delom. Linog nalog izredno važnejšega značaja stoji pred temi odseki, saj je »Razkrižu« potrebno marsikaj izboljšati in napraviti. Najvažnejša je akcija zatiranja sadnega kaparja, čiščenja sadnega drevja, dvig čebelarstva, gradnja zadrugnega doma in še n. z. drugih vprašanj, katerih se bodo morali ustanovljeni odseki lotiti in jih reševati.

KDZ Žepovci so se zadrugniški resno lotili kapitalnih gradenj, predvsem zadrugnih hlevov za govejo živino in svinje. S 630.000 dinarji investicij so izgradili svinjak za svinje, goveji hlev za 14 glav živine in lopce za stroje.

Letos so dosegli zadrugniki v Žepovcih pri živinoreji kar lepe uspehe in se v tem pogledu uvrstili med najboljše zadruge v okraju. Redijo 220 glav živine, 35 konj in preko 300 svinj. Vsa zadrugna živina je združena v skupnih hlevih po posameznih vaseh v območju zadruge — zanje pa skrbi posebna živinorejska brigada tovarša Rus Pavla, ki pridno presaga delovne norme. S pravilno odjoro plemenske živine bodo zadrugniki dosegli, da bodo v bodoče imeli samo priznano plemensko živino.

Slabše pa je v zadrugi s kokošje-rejo, ker celotno redijo samo 156 kokoši. Že v letošnjem letu pa nameravajo zgraditi zadrugni kokošnjak in pričeti z rejo perutnine.

Letos je zadruga dala državi blizu 2000 kg goveje živine in 237 kg svinj, tako da je letošnji plan odgoja mesa presežen za 5%. Zredili so 32 svinj, najetih za vzrejo od odkupnega podjetja v Radgoni, oddali 30 tisoč litrov mleka in preko 2000 kg jajc. Tudi oddajo žita bodo izpolnili, čeprav s precejšnjo težavo, ko pa jim je letošnja toča povzročila na žitnih posevkih občutno škodo.

POPRAVEK. — V zadnji številki se je vrnila na 3. strani v drugem odstavku naslova »V soboškem okraju se pripravljajo na festival« napaka in sicer se pravilno glasi »... ki bo imel svoj zaključek 22. oktobra...« Uredništvo

Z našo mrežo smo ujeli vse resnične, a vesele

Svetniki so si razdelili blago

»Eno meni!« je sklenil in tako tudi storil prvi in glavni svetnik, ki je drugače upravnik državnega posestva v Čmcih.

»Drugo mojemu namestniku!« je bil drugi sklep istega svetnika.

»A tretjo svetniku-evidenčarju!« je zopet sklenil prvi svetnik v sporazumu z drugim svetnikom, svojim namestnikom, s katerim sklepom se je strinjal tretji svetnik.

»Četrto za mojega kolega« iz uprave posestvala je rekel ponovno prvi svetnik in nihče od obderovanih ni dal svoj veto. Tako so si ti štirje svetniki razdelili blago ozir. obleke, ki jih je uprava državnega posestva iz Radgone poslala svojim delavcem in nameščencem v Čmce.

Za to »nebeško« dejanje so tudi zvedeli navadni zemljani delavci in ni čudno, da so jih začeli preklinjati. Pa ne samo to, sklenili so celo obratovati s takimi svetniki. Mnenja smo, da je ta sklep navadnih zemljanov-delavcev pravičen.

Državne železnice, pozor!

OZKZ v Dolnji Lendavi ima na razpolago odličnega zavrtača v osebi tov. Cecilije, ki je v svojstvu knjigovodkinje pri KZ na Kapci, Hotizi, v Gaberju in Lakošu položila z odličnim uspehom izpit za zavrtačje. Po dveh mesecih zavrtačja je dosegla,

da v omenjenem času ni bila vknjižena nobena faktura omenjenih zadržev, a razen tega, kar je najvažnejše, je dosegla to, da je zavrta izkoriščanje kreditov pri Narodni banki za omenjene zadruge, a s tem tudi delo teh zadržev.

Pri odmeri »nagrade« za njeno delo, se je tov. Cecilija izgovarjala z boleznijo, toda prav ta izgovor je garancija, da bo tov. Cecilija, ko ozdravi, še bolj obvladala obrt zavrtačja. Naslovu jo toplo priporočamo, zlasti za tovrstne vozove.

Kadar ni mačke v hiši, tedaj ...!

V murskoboško delavsko-uslužbenški menzi so miši. Te miši (mislimo strežnice) veliko beže in mnogo delajo, toda včasih jim je pri strežbi kdo bolj pri srcu, to pomeni, da imaš pravico eno in pol ure čakati na večerjo, kar te mora le razjeziti. Ko pa je mačka doma (mislimo tov. Berketal) hm ... tedaj pa je red; ko pa ni mačke, tedaj ... oh! Tedaj pač ni reda. Ta mali »mišek Jolanka« se včasih malo preveč vrti okrog tistih, ki niso abonenti menze in pridejo v menzo samo zato, da se po domači izdatni večerji junaško okrepijo z vinom. Takrat »mišek Jolanka« pozabi žejnim abonentom natočiti kupico slatine.

Prosimo mačko, kadar je ne bo doma, da prej te miši, že zaradi reda, malo »zastraši«.

KMETIJSKI SVETOVALEC

Kmetovalci, obiščite živinorejsko razstavo!

17. septembra 1950 priredi murskoboško OLO v Puconcih, dan živinorejcev, združen z razstavo goveje živine.

Sporod dneva je sledeči:

Ob 9. uri bo začetek razstave in ocenjevanje razstavljenih živine. Ocenjevala bo strokovna komisija iz Ministrstva za kmetijstvo, nato iz drž. posestev in naprednih živinorejcev.

Ob 14. uri bo kulturna prireditev z nastopi kulturno-prosvetnih skupin iz okoliških vasi. Nato bo razglasitev ocenjevalnih rezultatov in razdelitev nagrad razstavljalcem za najboljše živino.

Ob 16. uri bo kmečka veselica v gostilni kmetijske delovne zadruge. Na razstavi bo razstavljena živina iz drž. posestva Rakičan in Beltincev, nato kmet. del. z. iz Tešanovcev, iz Puconcev, Moravcev, Sebeborcev itd. Razstavljali bodo tudi privatni živinorejci iz raznih krajev. Za razstavo pride v poštev predvsem živina z dokazanim rodovniškim poreklom. Sodeč po predpripravi, bo razstava zelo zanimiva, ker nam bo tudi pokazala važnost selekcije pri živini.

Vsem kmetovalcem-zivinorejcem se priporoča, da si ogledajo razstavo.

Boljše seme, večji pridelek!

Vsak kmetovalec prav dobro ve, da je od dobrega in zdravega semena tudi odvisen dober pridelek. Čeprav se pripravi in dobro pognoji zemljo pa se poseje slabo seme, ne bo zaželenega in dobrega pridelka.

Da se omogoči kmetovalcem večji pridelek, je organizirala ljudska oblast zamenjavo slabega semena za kakovostno seme pšenice, rži in ječmena.

Zamenjavo vrši za murskoboško okraj prejšnja semenarna OZKZ, ki je na Lendavski cesti, a po potrebi

bo zamenjava tudi v drugih krajih pri kmetijskih zadrukah.

Na razpolago je pšenica Bankuti, pšenica Beltinska, rdečkasta šte. 831 in bela šte. 277, rž Loosdorf in Dregarjeva in ozimni ječmen Peraš.

Vse te sorte so bile pregledane že na njivi med rastjo od posebne komisije in so priznane kot prvovrstne za seme. Seme je bilo v semenarni očiščeno na selektorju in razkuženo z živorebrnimi prašili.

Pogoji za zamenjavo so sledeči:

Za 100 kg semenskega počiščenega in razkuženega žita je dati 110 kg istovrstnega merkantilnega žita, torej za 100 kg semena pšenice, 110 kg merkantilne pšenice, a za 100 kg semena rži, pa 110 kg merkantilne rži ali pšenice. Za 100 kg semena ječmena 110 kg ječmena ali pšenice. Možnost zamenjave je tudi v razmerju 100:100 v doplačilu 155 din za 100 kg. Merkantilno blago prevzame tudi semenarna, tako da ga ni treba oddajati v zbirni center odkupnega podjetja.

Razpoložljive vrste so se izkazale dosedaj za najboljše v naših razmerah. Pridelovalci pa si naj izberejo tisto vrsto, ki jim odgovarja za njihove prilike. Kmetovalci, poslužite se ugodnosti, ki vam jo nudi ljudska oblast in zamenjajte slabše žito za boljše.

Kmetovalci, razkužite semena še pred setvijo!

Razne sneti nam napravijo mnogo škode na žitaricah: pšenici, ovsu, ječmenu, koruzi, prosu itd. Od raznih sneti je najbolj razširjena trda ali smrdljiva snet na pšenici, ki nam dela tudi največjo škodo.

Trdo snet lahko opazimo že na njivi, v času ko se začne razvijati zrnje. Napadeno klasje predčasno porumeni oz. dobi sivkasto umazano

Jesenske konjske dirke na Cvenu

V nedeljo, 10. t. m. ob 14. uri 60 bile na Cvenu pri Ljutomeru velike kasaške in galopske dirke, katerih 66 je udeležila ogromna množica delovnih ljudi. Dirke so bile izvedene v prazničnem vzdušju, saj je tega dne dirkalno društvo v Ljutomeru praznovalo svojo 75 letnico. Po pozdravnih nagovorih in izvedbi štafetnega teka telovadcev, ki so prinesli kasačem pozdrave delovnega ljudstva k jubilejni obletnici — so se pričele konjske dirke s sledečim razporedom zmagovalcev:

1. dirke »Ministrstva za kmetijstvo«

za enovprežno heat vožnjo od 4- do 12 letnih konj.

Prvo mesto je zasedel Križanec Hubert iz Dobave z dirkalnim konjem »Olko«, na drugo mesto se je plasiral Hafner Drago iz Zagreba s konjem »Bojkom«.

2. Spominske dirke »Jožeta Rajha«

za enovprežno vožnjo od 4 do 12 letnih konj kasaške reje »Elba«, vozač Skuhala Mirko iz Križevca, »Volna« vozač Bežan Mirko iz Šalincev.

3. dirke »Ministrstva za kmetijstvo« LRS

2 heat.

1. »Olko«, Križanec Hubert iz Dobave; 2. »Pristojna«, Herceg Jožef iz Maribora.

4. dirke »Naša mladina«

za enovprežno vožnjo dvoletnih jugoslovanskih konj kasaškega porekla.

1. »Lacko«, Petovar Milan iz Bunčan, 2. »Moneta«, Marinšek Ivan iz Ljubljane.

5. dirke »Delovno ljudstvo«

enovprezna vožnja za triletno jugoslovanske konje.

1. »Lota«, Hafner Drago iz Zagreba; 2. »Proja«, Slavič Ludvik, Bunčani.

6. dirke »Partizan«

Ravne galopske dirke za konje iz okraja Ljutomer in M. Sobota.

1. »Alde«, Kocbek Karel iz Pristave; 2. »Zora«, Babič Neško iz Gor. Krapija.

7. dirke »Mursko polje«

Jubilarni handicap za senjorje nad 50 let starosti iz okraja Ljutomer.

1. »Proja«, Slavič Joško, Bunčani in Radgona, enovp. vožnja; 2. »Preda«, Bežan Janez, Vabinci; 3. »Elba«, Skuhala Franc, Križevci.

8. dirke »Jugoslovanske armade«

Ravna galopska dirka za konje pripadnikov JA in NM.

1. »Vitez Marko«, Gantar Ciril, miličnik iz Ljubljane; 2. »Duga«, Martinič Engelbert, miličnik iz Ljubljane.

9. dirke »Okraja Ljutomer«

Tolazilni handicap, enovprezna vožnja za konje od 3. do 12. let iz vseh krajev.

1. »Jerina«, Bolkovič Jernej, Turništče; 2. »Predana«, Bežan Mirko, Šalinci; 3. »Fileja«, Hafner Drago, Zagreb.

10. dirke »Obdelovalne zadruge«

Dvovprezna dirka za konje od 3. do 12 let iz vseh krajev.

1. »Pristojna-Napreja«, Herceg Jože, Maribor; 2. »Elba-Volna«, Skuhala Mirko, Križevci; 3. Pali-Udri-Elja, Makovec Mirko, Lokavci.

Jubilarno darilo na teh dirkah si je priporil Slavič Joško iz Bunčan in poleg ostalih tekmovalcev prejel denarne nagrade.

barvo. Pleve štrle nekoliko narazen, zrnje je debelejšje in krajše, kakor v zdravem klasju. Po teh znakih že od daleč loči večje oko napadeno klasje. Ko dozori zrnje, ima v notranjosti namesto moke črno smrdljivo snov. To so trosi, seme te bolezni.

Ob mlačvi se snetjava zrna zdrobe, a trosi se pa razprše po zdravem zrnju, tako da se vidi ves pridelek pšenice sajasto umazan. Ako posejemo nerazkuženo seme, se istočasno izvrši na zdravem semenu okužba in razširitev bolezni že za drugo leto. Napadeno zrna se razdrobe najmočnejše pri mlačvi, če se pusti pšenico skozi obrezovalce (klasir). Da ne bi ves pridelek postal umazan, imajo mlatilničarji navado, da izklopijo obrezovalce. Pri tem jih ne moti, da ostane več zrn obuto v plav. saj je najbolj važno, da ostanejo ostala zrna čista.

S tem se ni preprečena razširitev bolezni. Napadeno zrna ostanejo med semenom. Tudi boben je že nekaj zrn zdrobil, tako da je seme zadostno okuženo, le da ni tako močno umazano. Trosi so na zrna, zlasti na kosmatem spodnjem koncu.

K ,osejemo okuženo seme in ko seme začne kaliti, kalijo tudi trosi — bolezni tako, da se njihove kalice zavrtajo v kalečo pšenično rastlino. Okužba je izvršena. Kakor raste pšenica, tako se tudi razvija bolezen. Vična pa postane le pred zorenjem.

Proti tej bolezni se borimo s 100 odstotnim uspehom razkuževanja semena. Za razkužila uporabljamo

razna sredstva, ki uničijo vse žali bolezni. Ta razkuževalna sredstva so v obliki prahu (suha sredstva), kot so to, deresan, cerasan, abavit, porzol, garman, segetan itd. To so živorebrni preparati, ki so zelo zanesljivi in je razkuževanje z njimi zelo enostavno. Na 100 kg pšenice se rabi samo 200 gr teh praškov. Pri razkuževanju zrnja se mora zrnje dobro pomešati s temi prašili. Praktična je uporaba ekscentrično pritrjenih zaprtih vrtečih bobnov, kjer se prašilo ne kadi. Vsa ta kemična prašila sredstva so strupena. Najbolj znano in splošno rabljeno je modro razkužilo »modra galica«, ki je izvrstno sredstvo proti vsem glivičnim boleznim, kakor tudi proti smrdljivi sneti.

Ta uporaba je bolj nerodna, kot pri suhih sredstvih. V rastlini modre galice se mora zrnje 12 ur okopati v pol odstotni raztopini. Pri tem namakanju se zrnje močno napije, in po razkužbi se mora zrnje dobro posušiti, da se nam ne pokvari, zlasti, če se takoj ne seje ali pa če se seje s strojem. Premočna raztopina modre galice škoduje kaljivosti.

Prav napačna je uporaba v poljubno zaokroženi raztopini modre galice, s katero bi se samo mimogrede poskropilo zrnje. Na ta način razkužilo ne pride v dotiko z bolezenskimi kalmi, še manj pa, da bi te bolezenske kali uničilo.

Pravilno in pravočasno razkuževanje semena je pravi način borbe za večje hektarske pridelke.

VSI NA VIELIKO TOMBOLO

V MURSKO SOBOTO

ki jo priredi 1. oktobra 1950 Okrašni odbor OF v Murški Soboti
na travniku pri novi gimnaziji.

GLAVNI DOBITKI:

1. Motorno kolo znamke „Arijo“ 500 ccm	14. Stikalnica
2. Kompletna spalnica	15. En par moških škornjev
3. Radio aparat	16. 1 moška ura
4. 8 m ² bukovih drv	17. 100 kg krušne moke
5. Pitana svinja v teži 100 kg	18. Lončena sobna peč
6. 10.000 kom. zidne opeke	19. 2 m ² desk
7. Kuhinjsko pohištvo	20. 1 telička
8. Moško kolo	21. Alfa kotel
9. Namizni štedilnik z ekonomično kurjavo	22. Reporeznica
10. 100 kg bele moke	23. Sportni otroški voziček
11. Kompletni plug	24. 1 par moških čevljev - gumarice
12. Kamgarn blago za moško obleko	25. 1 par pujskov
13. Slamoreznica	

Poleg glavnih dobitkov bo razdeljenih še nad 2000 manjših dobitkov v skupni vrednosti nad 1 milijon dinarjev.

Za pijače in jestvine je obilo preskrbljeno.

Cena tombolski kartici 30 din.

Pohitite z nakupom, ker je število kart omejeno. Karte so v predprodaji v vseh
tržnikih in prodajalnah soboškega okraja ter po tržnikih v Ljutomeru, Radgoni
in Dolnji Lendavi. ODBOR.